OM 4/41/2016

OM/LAVO/lainsäädäntöneuvos Ville Hinkkanen 17.11.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: VkN Monton täydennyspyyntö 14.11.2017

Vastineen täydennys hallituksen esityksestä 103/2017 vp annettujen lausuntojen johdosta (sakkomenettelyn laajentaminen)

Oikeusministeriö on 13.11.2017 toimittanut lakivaliokunnalle vastineen hallituksen esityksestä 103/2017 vp annettujen lausuntojen johdosta.

Oikeusministeriö täydentää vastinettaan Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunnossa todetun johdosta. Poliisilaitos arvioi, että myös viranomaiselle ilmoitettu sähköpostiosoite voisi tulla kysymykseen ajokieltopäätöksen tiedoksiannossa.

Oikeusministeriö toteaa, että hallinnollisessa menettelyssä määrättäviin ajokieltoihin sovelletaan hallintolakia (434/2003). Ministeriö korostaa, että ajokorttilain 76 a §:n 3 momenttiin ehdotettu säännös, jonka mukaan ajokieltoa koskeva päätös saadaan tietyin ehdoin toimittaa kuljettajalle tiedoksi kirjeellä postitse, tarkoittaa tavallista tiedoksiantoa, josta säädetään hallintolain 59 §:ssä ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003, asiointilaki) 19 §:ssä.

Hallintolain 59 §:n mukaan tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Todisteellinen tiedoksianto toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan, luovutetaan tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle tai toimitetaan haastetiedoksiantona (60 §).

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n mukaan tavallisessa tiedoksiannossa asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan. Sähköisellä viestillä tarkoitetaan esimerkiksi sähköpostia (ks. 4 §:n 2 kohta; HE 17/2002 vp 4 §:n yksityiskohtaiset perustelut, joiden mukaan määritelmä vastaa säh-

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

köisestä asioinnista hallinnosta annetun lain 3 §:n 2 kohtaa sekä HE 153/1999 vp 3 §:n 2 kohdan yksityiskohtaiset perustelut).

Asiointilain 19 §:n mukaan jos asianomaisen yksityisyyden suojaaminen, muu erityinen suojan tai suojelun tarve taikka oikeuksien turvaaminen sitä edellyttää, tiedoksiantoon on kuitenkin sovellettava mitä 18 §:ssä tai tiedoksiannosta muutoin säädetään eli sähköinen tiedoksianto on suoritettava todisteellisesti. Viranomaisen on tällöin ilmoitettava, että asiakirja on asianosaisen tai tämän edustajan noudettavissa viranomaisen osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta, ja asianosaisen tai tämän edustajan on tunnistauduttava asiakirjaa noutaessaan (18 §:n 1 ja 2 momentti).

Lain esitöissä ei ole otettu kantaa siihen, miten rikosten seuraamuksia tai ajokieltoja koskevat ratkaisut suhtautuvat tähän yksityisyyden suojaa koskevaan poikkeussäännökseen. Hallituksen esityksen (17/2002 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan viranomaisten tulee erityisesti huolehtia siitä, että tiedoksiantotapa ei johda salassa pidettävän aineiston paljastumiseen tai että ulkopuoliselle voisi sen vuoksi paljastua asianomaisesta, tämän läheisistä tai toiminnasta arkaluontoinen seikka, kuten esimerkiksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuminen tai terveydentilaa koskeva tieto.

Ajokieltoja koskevat ratkaisut eivät lähtökohtaisesti ole salassa pidettäviä. Ne saattavat kuitenkin poikkeuksellisesti sisältää esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 26 kohdassa tarkoitettuja tietoja rikoksesta epäillyn, asianomistajan tai muun rikosasiaan liittyvän henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista tai tietoja rikoksen uhrista.

Oikeusministeriö toteaa, että ajokieltoa koskevat ratkaisut voidaan siten ajokorttilain 76 a §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa pääsääntöisesti antaa tiedoksi myös sähköpostilla. Jos ratkaisuun kuitenkin poikkeuksellisesti sisältyy salassa pidettäviä tietoja, on se annettava tiedoksi esimerkiksi kirjeellä postitse tai siten kuin asiointilain 18 §:ssä säädetään (todisteellinen sähköinen tiedoksianto).

Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että sähköposti on tarvittaessa asianmukaisesti salattava (ns. turvaposti). Henkilötietolain (523/1999) 11 §:n 3 kohdan mukaan henkilötietolaissa tarkoitettuina arkaluonteisina tietoina pidetään henkilötietoja, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Ajokieltoa koskevat ratkaisut ovat henkilötietolaissa tarkoitettuja

arkaluonteisia tietoja. Esimerkiksi tietosuojavaltuutettu (esim. Dnro 1475/41/2009) on katsonut, että arkaluontoisia henkilötietoja ei tulisi käsitellä suojaamattomassa sähköpostiyhteydessä (ks. myös EOAK/6148/2016 19.7.2017).

Sisä-Suomen poliisilaitos on lisäksi ehdottanut, että tavanomainen tiedoksianto tulisi laajentaa koskemaan kaikkia muitakin poliisin määräämiä ajokieltoja.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotettu muutos koskee kaikkia rikosperusteisia ajokieltoja, jotka ovat tämän esityksen kohteena. Esimerkiksi terveysperusteisia ajokieltoja on tarvittaessa tarkasteltava erikseen liikenne- ja viestintäministeriön johdolla.

Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi valiokunnan huomiota siihen, että tiedoksiantoja koskevia käytäntöjä kehitetään sähköistä asiointia edistävän kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) yhteydessä.